

[Filosofie, jazyk a biologický redukcionismus]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2000](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2000](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 24. 1. 2000
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 24. 1. 2000

[Filosofie, jazyk a biologický redukcionismus]

Filosofie (přesně řečeno: určité enzymy či katalyzátory filosofického způsobu myšlení) do každého člověka (narozeného v Evropě) proniká (-ají) od jeho prvních krůčků po vstupu do světa mateřského jazyka. To však vůbec nestačí k tomu, aby se každý mohl považovat za filosoficky kompetentního. Takto zjednodušeně se na onen způsob myšlení nelze dívat; takto to ostatně neplatí ani na rovině mnohem nižší, byť také velmi komplikované, totiž biologické. V poslední době se ujalo v biologii takové redukcionistické myšlení, že se hledá např. gen stárnutí (eventuelně gen, jímž je naprogramována smrt organismu), nebo gen buněčného dělení, a pak se něco podobného hledá třeba i na vyšších a specifitějších úrovních, např. gen matematického nebo hudebního nadání atd. atp. Zcela se zapomíná, že každý gen je schopen fungovat je v neobyčejně komplikované spolupráci s jinými geny (a ovšem zejména s něčím, pro co biologové zatím vůbec nenašli nejen pojmenování, ale ani vhodně postavenou otázku, totiž s něčím, co jakoukoli spolupráci genů vůbec umožňuje, co je základem a také garantem onoho čtení a přepisování informací). Ve filosofii je to nepochybně všechno ještě nesmírně komplikovanější, ale svým způsobem alespoň v některých vrstvách méně skryté, neboť vědomí je od jisté (dávne) doby vždycky schopno zčásti nějak rozumět sobě samému (i když nikoli nutně vždycky správně). A tak platí, že sice do filosofie někoho uvádět naprosto ze začátku a bez předpokladů je téměř nemožné (s výjimkou využití některých momentů jakéhosi u člověka časově velmi prodlouženého období „imprintace“, kdy ještě není schopen kriticky kontrolovat, co přijímá a čemu se ochotně učí), ale na druhé straně že každého, kdo se už od nejútlejšího dětství přizpůsobil, adaptoval na některé momenty pojmového myšlení, je možno a dokonce nutno dost pečlivě školit, vést k vylepšování a zdokonalování, až i – podle možností – k zvládnutí těch nejmistrovštějších způsobů, které už nemohou zůstat jen u napodobování (ačkoliv bez zvládnutí řemesla to také není možné), nýbrž které už představují osobní tvořivé průniky k novým metám, k novým obzorům a k ražení docela nových cest a strategií.

(Praha, 000124-1.)